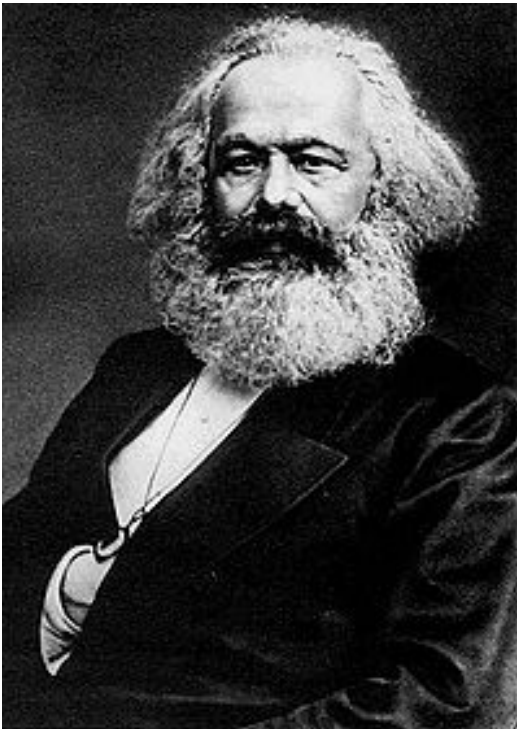

Марксизмът

Политически проект през XIX
век

Карл Маркс

- 1818-1883
- Немски философ, икономист и публицист; ученик на Хегел
- 1846 “Немска идеология”
- 1848 Манифест на комунистическата партия
- 1867 Капиталът, том I
- 1871 Гражданската война във Франция
- 1875 Критика на Готската програма

Фридрих Енгелс

- 1820-1895
- Немски философ и теоретик, приятел на Маркс
- 1844 - Положението на работническата класа в Англия
- 1884 – “Произход на семейството, частната собственост и държавата

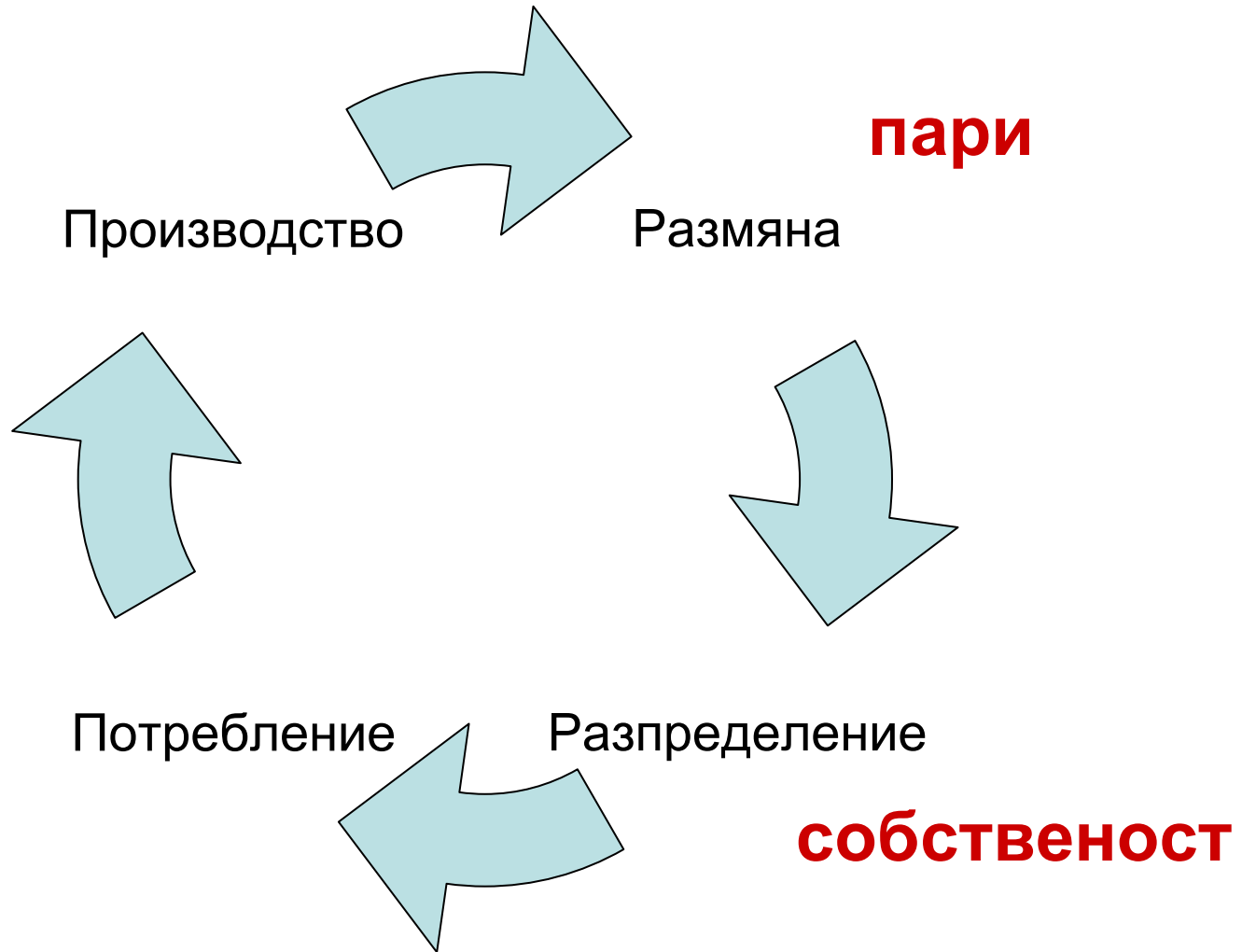
Марксистка антропология

- Философски материализъм: битието определя съзнанието.
- Практиката (πραξις) – човек променя света, а заедно с това и себе си.
- Енгелс: “Философите само по различен начин са обяснявали света, но задачата се състои в това, той да бъде изменен”.
- Грамши: марксизмът е философия на практиката.

Политическата икономия

- Две основни сфери в обществото: база и надстройка, икономика и политика (икономиката е определяща).
- Капитализмът е система, която подчинява труда на капитала.
- Основа е капиталистическата експлоатация – присвояване на продукта от труда на работника от капиталиста.
- Цел на производството е печалбата.

Производство и потребление

Експлоатацията

Работно време

Работна заплата

+

Принадена стойност

=

=

Цена на
работната сила

Печалба, рента ...

Труд

Капитал

База и надстройка

“Гражданското общество обхваща цялостното материално общуване на индивидите... (То е) развиващата се непосредствено от производството и общуването обществена организация, която във всички времена образува базата на държавата и на всяка друга идеалистическа надстройка”.

Маркс, “Немска идеология”.

Механизъм на експлоатация

- Работникът произвежда повече, отколкото е цената на неговата работна сила (заплата).
- Разликата е принадлежна стойност, която се присвоява от капиталиста.
- Именно частната собственост върху условията на труда (машини, фабрики, материали, суровини) позволяват това присвояване.

Философия на историята

- Цивилизацията е едновременно съществуване на пазар (частна собственост) и политическа държава:
- Пазарът създава противоположни социални класи.
- Държавата възниква, за да съдържа противоречията на пазара.
- Но тя поддържа социалния ред, т.е. реда на икономически господстващата класа.

Държавата

Продукт на обществото на определено стъпало от развитието му, тя е признание за това, че това общество се е заплело в неразрешими противоречия само със себе си, разпаднало се е на непримирими противоположности, които е безсилно да обуздае.

Енгелс, Произход на семейството...

Новата цивилизация

- Комунизмът е движение за нова цивилизация, противоположна на старата:
  - Без частна собственост (пазар).
  - Без държава.
- Изчезването на класите ще направи държавата (политическата принуда) ненужна.

Революцията

- Не обикновена революция, която заменя една класова система с друга, както това става през Модерното време.
- Работническата класа е новата революционна сила: освобождавайки себе си, освобождава всички.
- “Пролетарии от всички страни – съединявайте се!”

Фази на новото общество

- Преходна фаза: революционна диктатура на пролетариата (всяка държава е диктатура) – Парижката комуна 1871 г.
  - Разрушава класовото общество (премахва частната собственост върху условията на труда).
  - Изравнява условията на живота.
- Нисша фаза: всекиму според труда.
- Висша фаза: всекиму според нуждите.

Марксистите

- Западен марксизъм:
  - Роза Люксембург
  - Антонио Грамши
- Съветски марксизъм:
  - Владимир Ленин
  - Йосиф Сталин
- Китайски марксизъм
- Неомарксизъм:
  - Франкфуртска школа
  - Dependencia